

OBNOVA HOTELA PALACE

OBNOVA PORTOROŠKEGA HOTELA PALACE ZARADI VELIKEGA OBSEGA VAROVANIH DELOV PALAČE NI DOVOLJEVALA POSPLOŠENEGA PRISTOPA K OBNOVI.

ŽE V PROJEKTU, KI GA JE ZVKDS RESTAVRATORSKI CENTER IZDELAL JULIJA 2005, JE BILO OCENJENO, DA BODO KONSERVATORSKO-RESTAVRATORSKI POSEGI ZARADI OBSEŽNOSTI IZJEMNO ZAHTEVNI.

Če ste v zadnjih dneh obiskali Portorož, ste lahko prek gradbiščne ograje opazili, da se dela pri obnovi hotela Palace naglo končujejo. Še nekaj zaključnih del, ureditev historičnega parka in objekt bo pripravljen za poskusno obratovanje. Po odprtju v jeseni bo nekdanji turistični biser zasijal v popolnoma novem sijaju. Več o tem in o sami gradnji boste zagotovo izvedeli iz ostalih medijev. Tukaj pa nekaj več o konservatorsko-restavratorski problematiki, povezani z obnovo hotela.

OHRANJANJE PRISTNOSTI

V konservatorsko-restavratorski stroki pomeni ohranjanje pristnosti temeljno in osnovno izhodišče vse dejavnosti. Zato je cilj poseganja v sestavine arhitekture ohraniti pristnost in s tem vrednost spomenika. Po končani obnovi se hitro pozabi na dileme, s katerimi se je konservatorska stroka srečevala na začetku, predvsem do katere mere posegati v arhitekturi spomenik. Nobena skrivnost ni, da je bil hotel v takšnem stanju, da je bila sanacija gradbene strukture nujna, prilagoditev sodobnim predpisom in povečanje kapacitet pa potrebna zaradi ekonomske upravičenosti projekta, kar je pomenilo tudi izgubo posameznih izvirmih sestavin objekta.

V okviru obnove hotela so kulturnovarstveni pogoji določali, da se objekt varuje v okviru tlorisnih in višinskih gabaritov, da se rekonstruira historični park ter da se dosledno varujejo južna, vzhodna in zahodna fasada ter nekdanja recepcija in terasa. Zavarovani so vsi prostori v pritličju, ki se nizajo v osi zahod-vzhod, od nekdanje recepcije, prek točilnice do ženskega salona, predprostora kristalne dvorane in naslednjega predprostora vse do moškega

Obnova portoroškega hotela Palace je že skoraj končana.

salona. Zavarovana je tudi orkestrska loža v mezaninu objekta, ki se odpira proti kristalni dvorani. Poleg vseh navedenih delov se je ohranilo in obnovilo tudi nekdanje glavno stopnišče.

ZAHTEVNI KONSERVATORSKO-RESTAVRATORSKI POSEGI

Navedeni obseg varovanih delov palače hotela Palace ni dovoljeval posplošenega pristopa, temveč je temeljil na predhodnih raziskavah in dogovorjenih tehnologijah konservatorsko-restavratorskih posegov, zajetih v konservatorsko-restavratorskem projektu, ki ga je ZVKDS Restavratorski center izdelal julija 2005. Že v projektu je bilo ocenjeno, da bodo konservatorsko-

restavratorski posegi zaradi obsežnosti izjemno zahtevni.

Tako velike fasade z bogato štukaturno dekoracijo v Sloveniji še ni nihče obnavljal. Podobno obsežna so bila tudi dela v notranjosti objekta, od obnove štukatur, lesenega dekorativnega okrasja, stavbnega pohištva, vitrajev do svetilk in celo tako drobnih detajlov, kot so kljuke na vratih. Če k obsegu dodamo še kronično pomanjkanje obrtnikov in restavratorjev, ki imajo znanje in izkušnje pri konservatorsko-restavratorskih posegih na dediščini, se obnova še dodatno zaplete. To je sicer problematika, ki zadeva izobraževanje in usposabljanje, vendar se z njo vedno znova srečujemo pri vseh večjih obnovah kulturne dediščine.

Pri obnovi in rekonstrukciji posameznih spomeniško varovanih delov hotela so bile v večini uporabljene enake tehnike in materiali kot pri originalu. Izjemoma temu ni bilo tako le tam, kjer to ni bilo mogoče ali pa je bilo ocenjeno, da uporaba sodobnih trajnejših materialov ne bo poslabšala avtentičnega videza. Tak primer je bil pri izvedbi odlitkov konzol pod balkoni. V prvotni izvedbi so bili izdelani kot odlitki iz armirane apnene štuko mase in pritrjeni na fasado s kovinskimi sidri. V sedanjih izvedbi pa so novi mikroarmirani cementni odlitki pritrjeni s sidri iz nerjavečega jekla. Na ta način se je v največji meri ohranila tudi avtentičnost, kar je bila ne samo zahteva varstva dediščine, ampak tudi investitorja.

Posamezni deli fasade, predvsem venec napušča in balkoni, so bili statično nevarni, zato so jih v celoti odstranili. Na podlagi natančnega arhitekturnega posnetka so bili natančno rekonstruirani.

Podobno je bilo pri posameznih delih štukature v dvoranih v pritličju. Te so bile močno dotrajane zaradi nevezdrževanja objekta v preteklosti in vandalizma. Na nekdanjem stopnišču so ohranjene skoraj vse štukature, v dvoranih v pritličju pa približno polovica vseh štukatur. Najprej je bilo treba izdelati natančen arhitekturni posnetek lokacij vseh štukatur. V nadaljevanju so bili na izvornih štukaturah s silikonsko gumo izdelani negativni odlitki, ki so služili kot

Strešni venec pred obnovo in po njej

model za odlivanje štukatur. V tako nastale modele se vlje mavec s polnilom za boljše vezanje in trdoto. Ko se odlitek posuši, se ga z lepilom pritrdi na originalno mesto. V primerih, kjer je bilo treba restavrirati vlečene profile, se najprej izdelajo orodja, ki se natančno prilegajo obstoječim profilom. Na steno se nanese mavec, ki se z vlečenjem orodja oblikuje v željen profil. Posamezni deli notranjosti (vitraji, lestenci, lesene obloge, kovinske ograje ...) so bili obnovljeni z enako skrbnostjo. Nekateri deli, kot na primer stenska svetilka iz kristalne dvorane, so bili rekonstruirani na podlagi mer, ki jih je bilo mogoče razbrati iz steni in na podlagi arhivske fotografije.

IZZIV – SODOBNA HIŠNA TEHNIKA

Tisto, kar je pri varovanju kulturne dediščine prav poseben izziv, pa je izvedba sodobne hišne tehnike ter izpolnjevanje sodobnih varnostnih zahtev, predvsem požarne. Zelo težko je namreč najti mesto za prezračevanje ali javljalik požara na štukaturno bogatem ali lesenem stropu. Na leseno steno je neestetsko namestiti živo rdeče stikalo za sproženje požarnega alarma, piktogram z označitvijo zasilnega izhoda pa je v večini primerov videti banalno. Seveda se vsi strinjamo, da je varnost na prvem mestu, vendar bi od katerega od pro-

izvajalcev, ki proizvajajo tovrstno opremo, pričakovali, da bi za približno dva odstotka vseh objektov, ki v Sloveniji predstavljajo varovano dediščino, našli diskretnejše rešitve. Ena od stvari, ki je v hotelu Palace še posebej uspela v varovanih prostorih, je zagotovitev zasilne osvetlitve v primeru izpada elektrike ali požara. Posebna vezava omogoča, da v teh primerih svetijo obstoječe obnovljene historične svetilke.

Podobnih primerov posegov v kulturno dediščino zaradi statičnih, potresnih, požarnih ali predpisov o učinkoviti rabi energije je še nekaj. Ob nedavni spremembi Zakona o graditvi objektov je bila zamujena priložnost, da bi se za objekte, zavarovane kot kulturna dediščina, zagotovila drugačna obravnava in s tem avtentičnost teh objektov. Tako so urejene gradbene zakonodaje nekaterih ostalih, tudi sosednjih držav.

Skratka, obnova bo vsak hip končana. Dela so izvedena skladno z načeli varovanja kulturne dediščine, ob upoštevanju vseh varnostnih in funkcionalnih zahtev za delovanje vrhunskega hotela. Po odprtju hotela pa, če že ne boste prenočili v njem, povabite prijatelje vsaj na kavo in sami presodite uspešnost prenove.

MAG. BORIS DEANOVIČ, UNIV. DIPL. INŽ. ARH.,
ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE
SLOVENIJE, RESTAVRATORSKI CENTER

Obdelava odlitkov